

ORDFÖLJD

i svenskan

1

Olika
satstyper

2

Huvudsatser

3

Bisatser

4

Satsschema

1

Olika satstyper

Huvudsatser förekommer i tre modus: påståenden, befallningar och frågor.

Bisatserna i sin tur kan vara underordnande, relativa eller interrogativa.

2

Huvudsats

En huvudsats kan (oftast) ensam bilda en förståelig sats, men att en bisats inte kan göra detta.

t.ex. Jag gillar hundar.

**Jag gillar att rasta min hund.*

En huvudsats innehåller (för det mesta) både subjekt och predikat.

t.ex. Han springer.

**Att leka är roligt.*

Det regnar.

**Huset blev målat.*

2

Exempel på olika huvudsatser

Påståendesats (*väitelause*):

Han studerar matematik.

Befallning (*käskylaue*):

Plugga till provet!

Frågesats (*kysymyslause*):

Är du bra på svenska?

2

Huvudsatsens ordföljd

Ordföljden i en huvudsats kan vara antingen
RAK eller OMVÄND

RAK = satsen börjar med ett subjekt

OMVÄND = satsen börjar med ett adverb, ett frågeord eller en
bisats

2

Huvudsatsens ordföljd

Minnesregeln till den RAKA ordföljden:

S – subjekt

P – predikat

O – objekt

T – tapa

P – paikka

A – aika

2

Huvudsatsens ordföljd

Exempel:

Lisa läser en bok hemma i kväll.

S P O P A

Nils körde motorcykel alltför fort på tåtorten i går.

S P O T P A

2

Huvudsatsens ordföljd

I den OMVÄNDA ordföljden kommer *predikatet före subjektet*.

Exempel:

Vad **pluggar** **du**?

Nu **studerar** **jag** **teknik**.

Om jag har pengar **kan** **jag** **komma** **på bio** med dig.

2

Huvudsatsens ordföljd

Bestämningsord som negationer (inte, ej) och specifika adverb (alltid, kanske, redan) placeras vanligtvis efter det första verbet.

Exempel:

Hon har redan hunnit äta frukost.

I går hade jag inte tid att laga mat.

2

Huvudsatsens ordföljd

Kom ihåg! Subjekt och predikat står ALLTID bredvid varandra.

S & P

rak ordfölj

P & S

omvänd ordföljd

3

Bisats

En bisats kan aldrig förekomma ensam, den är inte förståelig utan huvudsats.

Bisats ger oss extra information om huvudsats eller förklarar den.

Antingen huvudsatsen eller bisatsen kan sättas först.

Man skiljer ofta satserna åt med ett kommatecken.

3

Olika bisatstyper

Det finns tre olika typer av bisatser:

- Underordnande bisatser inleds oftast med en konjunktion. De vanligaste konjunktionerna är: *"att", "när", "då", "innan", "därför att", "om", "för att" och "fastän"*.
- Relativa bisatser inleds alltid med ord från ordklasserna pronomen eller adverb. Exempel: *"som", "vilken", "vars", "vad", "vad som", "där" och "dit"*. Relativa bisatser kan du antingen placera efter eller skjuta in i huvudsatsen.
- Interrogativa bisatser kallas också indirekta frågesatser. De inleds vanligtvis med fogeorden som *"om", "vem (som)", "vad (som)", "vilken", "vad för en", "var", "när", "vart" och "hur"*.

3

Exempel på olika bisatser

Underordnande bisats:

Jag tror att det inte är något fel på bilen.

Relativ bisats:

Jag såg en bil som jag skulle vilja ha.

Interrogativ bisats:

Jag förstår inte varför Lars behöver en bil. Han är ju alltid bara hemma.

3

Bisatsens ordföljd

Ordföljden i bisats är ALLTID RAK.

Detta betyder att subjekt kommer alltid före predikat.

Minnesregeln:

KON(junktio) – SU(bjeksi) – KIE(ltosana) – PRE(dikaatti)

Konjunktio = sivulauseen aloittava sana

Kieltosana = (mahdollinen) kieltosana, liikkuva määre tai adverbi

4

Satsschema

Ett satsschema är ett sätt att beskriva den ordning i vilken de primära satsdelarna kommer i ett språk.

Svenskan har främst V2-ordföljd (*PPP2 på finska*), och därutöver en i övrigt ganska fast ordföljd.

Ordföljden kan beskrivas med hjälp av ett satsschema.

Lägg märke till att samma schema används för både huvudsats och bisats.

Satsschemat visar hur en typisk sats ser ut, men der tar inte upp de många undantag som finns.

4

Satsschema

Ett satsschema är ett sätt att beskriva den ordning i vilken de primära satsdelarna kommer i ett språk.

Svenskan har främst V2-ordföljd (*PPP2 på finska*), och därutöver en i övrigt ganska fast ordföljd.

Ordföljden kan beskrivas med hjälp av ett satsschema.

Lägg märke till att samma schema används för både huvudsats och bisats.

Satsschemat visar hur en typisk sats ser ut, men der tar inte upp de många undantag som finns.

4

Huvudsats i satsschemat

FUNDAMENT	FINIT VERB	SUBJEKT	SATSADVERBIAL	INFINIT VERB VERBPARTIKEL	OBJEKT SUBJEKTIV PREDKATIV OBJEKTIV PREDIKATIV	TSRO-ADVERBIAL PREPOSITIONSOBJEKT
FUND	TYPPLATS	N	A	v	n	a
Jag	ska	←	kanske	åka		till Grönland.
Dig	har	jag	aldrig	sett	←	förut.
Ofta	lägger	jag	←		mig	alltför sent.
Om jag hade pengar	skulle	jag	gärna	resa		till Malediverna.

4

Bissats i satsschemat

	SUBJUNKTION	SUBJEKT	SATSADVERBIAL	FINIT VERB	INFINITA VERB VERBPARTIKEL	OBJEKT SUBJEKTIV PREDKATIV OBJEKTIV PREDIKATIV	TSRO-ADVERBIAL PREPOSITIONSOBJEKT	
HUVUDSATS	INLEDARE	N	A	v	V	n	a	HUVUDSATS
Det var ingen hemlighet	att	Linda		älskade		Sven.		
	Att	Linda	aldrig	hade	umgåtts		med någon annan	var en överraskning.
Ring mig	om	du	inte	kan	komma		i kväll.	
	Om	du		ser		Pelle	i skolan	hälsa honom från mig.